

Omvärldsspaning – Agenda 2030 i andra kommuner

Fler och fler kommuner har, på olika sätt, börjat agera för att ta till sig, kommunicera och integrera de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Sveriges kommuner och landsting (numera Sveriges kommuner och regioner), SKL, publicerade 2018 en sammanställning med goda exempel¹ av hur arbetet med de globala målen ser ut i landets kommuner och regioner. 2019 publicerades även skriften ”Ledarskap för hållbar utveckling” där 19 exempel på arbeten med att genomföra Agenda 2030 i kommuner och regioner presenteras. Nedanstående sammanfattning är baserad på båda dessa underlag, men utifrån även från samtal och dialog med några av nedan angivna kommuner samt erfarenheter/information från deltagande vid möten och seminarier som behandlat Agenda 2030.²

Exempel på praktiskt arbete från andra kommuner

Ale kommun har en tydlig styrning mot de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Rapporten ”Alesamhällets utveckling” ger årligen en beskrivning av läget i Ale. I rapporten beskrivs de globala målen både utifrån ett nationellt perspektiv och ett Aleperspektiv samt vilka utmaningar kommunen står inför. Rapporten ligger till grund för de förtroendevaldas arbete med att ta fram inriktningsdokument och verksamhetsplan med budget samt används som ett besluts- och kunskapsunderlag för både förtroendevalda och tjänstepersoner. I Ale kommuns uppföljningssystem Stratsys kopplas kommunens strategiska målsättningar i verksamhetsplanen ihop med berörda globala mål. Detta görs för att kommunicera de globala målen och visa på hur de är integrerade i varandra. För att möta framtidens utmaningar och förverkliga Agenda 2030 bedrivs ett medskapande utvecklingsarbete, Ale 360°. I detta arbete ska invånare, förtroendevalda och tjänstepersoner tillsammans hitta nya arbetssätt för att möta framtidens utmaningar.

Botkyrka kommun är en av Sveriges mest segregerade kommunen. Därför utvecklades ”Hållbart Botkyrka” i enlighet med Agenda 2030 och är en del av budgetprocessen. Arbetet med hållbar utveckling utgår från de tre dimensionerna: social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Botkyrka har även tillsatt en politisk styrgrupp/råd för att bistå i arbetet med Agenda 2030.

¹ Exempel på Agenda 2030-initiativ i kommuner och regioner, SKL 2018

² Ledarskap för hållbar utveckling, webb-rapport 2019

Danderyd kommun kommer vid en revidering av översiktsplanen lyfta in Agenda 2030, samtidigt som att kommunens miljöprogram blir avstämt mot de globala hållbarhetsmålen som täcker in de miljörelaterade målen.

Göteborg stad Stadsledningskontoret i Göteborgs stad fick i uppdrag av kommunstyrelsen att under våren 2018 ta fram förslag på hur staden på ett systematiskt sätt kan integrera de globala hållbarhetsmålen i ordinarie arbete och uppföljningssystem. I samband med det gjordes en jämförelse mellan stadens befintliga mål och hållbarhetsmålen. Utredarna kunde konstatera att både stadens långsiktiga styrande dokument och målen i budgeten för 2018 stämde väl överens med de globala målen eftersom Göteborg har jobbat med hållbarhet utifrån de tre dimensionerna under många år redan och man pratar om hållbarhet rakt igenom hela budgeten.

Helsingborg stad arbetar utifrån Livskvalitetsprogrammet som är Helsingborgs stads styrdokument för miljö och folkhälsa. Kommunfullmäktige antog programmet 2016 och det sträcker sig fram till 2024. Programmet följs upp vartannat år och används som ett underlag i stadens verksamhetsplanering. Via det vill Helsingborgs stad verka för de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och mot nationella och regionala miljö- och folkhälsomål. I Livskvalitetsprogrammet har de 17 globala målen för hållbar utveckling anpassats till lokal nivå. Man har som ambition att fortsätta att följa och vara en aktiv del av arbetet med Agenda 2030 framöver. Kommunen använder dock inte termer eller symboler från Agenda 2030 för sin kommunikation. Till exempel används begreppet "livskvalitet" i stället för "hållbarhet". Som stöd för arbetet med livskvalitet finns ett särskilt team (Livskvalitetsteamet) bestående av en teamledare, folkhälsostateg och miljöstrateg som har till uppgift att stötta och inspirera förvaltningar och bolag i livskvalitetsarbetet. Till sin hjälp har teamet ett nätverk med Livskvalitetsambassadörer (inom varje förvaltning). Helsingborg stads översiktsplan, Stadsplan 2017, refererar till Livskvalitetsprogrammet såväl som till Agenda 2030.

Huddinge kommun har tagit fram mål för samhällsutvecklingen i Huddinge till år 2030 där kommunens hållbarhetsambitioner beskrivs i varje års mål och budget med kompletterande hållbarhetsrapport för uppföljning. Den första uppföljningen "På väg mot Huddinge 2030" genomfördes 2014 och bygger på 21 indikatorer som knyter an till de 17 globala målen. Indikatorerna jämlighetsanalyseras och bryts ned utifrån kön, ålder samt olika geografiska områden. Rapporten fungerar som kunskapsunderlag för arbetet med kommunens verksamhetsplanering

Jönköpings kommun genomför arbetet med Agenda 2030 på olika sätt. Till exempel följs de globala målen upp i styrdokument och beslut. Hela kommunens hållbarhetsarbete redovisas via "Hållbarometern" (med utgångspunkt i miljöbarometern). Där redovisas åtgärder och nyckeltal som kommunen arbetar med för att uppnå de globala målen. För närvarande är innehållet i "Hållbarometern" fokuserat på miljöperspektivet (lokala miljömål

och nyckeltal samt nationella miljö kvalitetsmål). Globala hållbarhetsmål kommer successivt under 2020 att kompletteras med mer information ur det sociala perspektivet. Jönköpings kommunfullmäktige beslutade under 2018 att ta fram ett program för social hållbarhet som ska utgå från Agenda 2030 och de 10 av de globala målen som handlar om social hållbarhet.

Förutom miljömålsarbetet och arbetet med socialhållbarhet beskrivs här även hur kommunen arbetar med mänskliga rättigheter, jämställdhet, hbtq, nationella minoriteter, integration, funktionsrätt samt barnets rättigheter. Varje år skrivs till exempel ett barnbokslut som ska synliggöra barns situation i Jönköpings kommun. I barnbokslutet ska det också framgå hur kommunen arbetar med barnrättsfrågorna. Barnbokslutet utgår från kommunens olika nämnder och deras arbeten med barnrätt, samt samverkansarbetet för barn och unga i kommunen. På hemsidan för Jönköpings hållbarhetsarbetet redovisas också en rad goda exempel på aktiviteter och insatser för hållbar utveckling.

Linköping kommun beslutade 2018 en hållbarhetspolicy för Linköpings kommunkoncern. Genom beslutet ställer sig kommunen bakom Agenda 2030 och de globala målen och beskriver hur kommunen definierar hållbar utveckling. Utgångspunkten för hållbarhetsarbetet i Linköpings kommun är att genom lokala insatser bidra både till en hållbar utveckling i kommunen och till att uppnå de globala målen. Kommunen arbetar sedan tidigare med mål som är samstämmiga med de globala målen. Mest framträdande är klimatmålet som innebär att kommunen som geografiskt område ska vara koldioxid neutralt år 2025. En hel del aktiviteter inom ramen för hållbar utveckling pågår i kommunen. Ett arbete för att strukturera dessa aktiviteter utifrån Agenda 2030 har påbörjats. En särskild hållbarhetsenhet har inrättats för att ta ett helhetsgrepp om arbetet med hållbar utveckling. Enheten består av en hållbarhetschef, ett antal strategier inom ekologisk och social hållbarhet samt två ungdomsombud som är anställda för att öka ungdomars delaktighet och möjlighet att påverka samhället.

Luleå kommun arbetar sedan 2008 utifrån "Vision Luleå 2050". Visionen handlar om att skapa ett attraktivt Luleå som är hållbart över tid. I april 2019 beslutade kommunfullmäktige om nio övergripande mål för att nå "Vision Luleå 2050" och därmed koppla arbetet till Agenda 2030. De nio målen inbegriper frågor om bland annat hälsa, delaktighet, trygghet, kultur och fritid, konsumtion, natur och klimat samt arbete och tillväxt. De nio målen följs årligen upp med hjälp av flera indikatorer och analysen ska ge besked om kommunen satsar rätt, gör rätt saker och ta reda på om det finns bättre sätt att bedriva hållbarhetsarbetet på.

Malmö stads kommunfullmäktige beslutade redan år 2015 att Malmö skulle bli världens mest hållbara stad. Lyfte att stadsbudgeten styr arbetet och i och med att Malmö stad har lagt in sina utvecklingsmål i budgeten måste samtliga direktörer säkerställa att deras arbete sker i linje med dem. Kommunen har även ändrat regler för offentlig upphandling och introducerat gröna obligationer. Arbetet med att integrera de globala målen i ordinarie styr- och ledningssystem i Malmö stad har delvis sitt ursprung i "Kommissionen för ett socialt

hållbart Malmö”, som inrättades år 2010. Kommunen hade arbetat med hållbarhetsfrågorna sena Agenda 21 antogs på 1990-talet och erfarenhet av att arbeta med millenniemålen, men inte på ett lika strukturerat sätt som nu med de globala målen. Kommissionen satte nu även de sociala frågorna tydligare på agendan. Kommunfullmäktige har beslutat att Agenda 2030 ska vara en ledstjärna för Malmö stads verksamheter. En finans- och hållbarhetsberedning tillsattes och ett kansli för hållbar utveckling etablerades med uppdrag att leda, samordna, stödja och kommunicera stadens arbete med Agenda 2030 och hållbar utveckling.

Malmö genomförde en kartläggning för att se hur kommunens nio lokala mål relaterade till Agenda 2030. Kartläggningen visade att alla 17 mål är relevanta för Malmö, men sju betonas i de lokala målen; mål 1 Ingen fattigdom, mål 3 Hälsa och välbefinnande, mål 4 God utbildning för alla, mål 5 Jämställdhet, mål 10 Minskad ojämlikhet, mål 11 Hållbara städer och samhällen och mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen. Under 2017 och 2018 har man också fokuserat på mål 14 Hav och marina resurser. Ambitionen är att agendan blir en del av ordinarie styr- och ledningssystem och inte en strategi som läggs vid sidan av övergripande visioner och mål. Detta genomförs bland annat genom en ny målstruktur och budgetprocess, där Malmö stadsbudget år 2020 blir kommunens lokala Agenda 2030. Planen är att ta fram lokala nyckeltal för att följa upp arbetet. Kommunen har haft en plats i Rådet för främjande av kommunala analysers arbetsgrupp som tagit fram lokala indikatorer för Agenda 2030 (i Kolada).

I Malmös budget för 2019 anges att målstrukturen och arbetet med styrning, ledning och utveckling med mål behöver ses över. Syftet är att skapa mer långsiktighet i styrningen och få bättre förutsättningar för att prioritera samt integrera målen för Agenda 2030 i stadens målstruktur. Under 2019 pågår arbetet med nästa miljöprogram där integrationen av de globala hållbarhetsmålen från Agenda 2030 är en viktig aspekt. Flera satsningar görs under året med Agenda 2030 som grund, såsom skapandet av en think-tank för urbana innovationer, såväl fysiska som sociala, det nyöppnade Marinpedagogiskt center där Malmöbor och besökare kan lära sig mer om den kringliggande havsmiljön samt Naturum Öresund som är en marin stadspark kopplad till FN:s globala mål Agenda 2030. Kommunen har också ett nära samarbete med det lokala företagsnätverket för hållbarhet, Meet Malmö. Nyligen har man inrättat ett Hållbarhetskansli som tar fram strategiska planer för att utöka, följa upp och förstärka arbetet.

Sigtuna kommun inrättade under 2019 en Agenda 2030-beredning för att förstärka kommunens arbete med övergripande hållbarhetsfrågor. Agenda 2030-beredningen är ett forum för den politiska ledningen inom kommunen med uppgift att följa, bereda och stämma av i övergripande strategiska hållbarhetsfrågor som exempelvis övergripande implementering och kommunikation av Agenda 2030, klimat, miljö och samhällsplanering, barnens rättigheter, tillgänglighet, invånardeltagande, integration, segregation och folkhälsa. Beredningen ska stödja de kommunala verksamheternas arbete inom dessa områden och kan även följa hur nämnderna arbetar med, eller avser att arbeta, inom Agenda 2030-

området. Dessutom har integreringen av Agenda 2030 i styrsystemet påbörjats och kommer att förstärkas under 2020 med målet att ta fram en verksamhetsberättelse för Agenda 2030, som redovisar kommunens övergripande arbete med hållbarhetsfrågorna både kvalitativt och kvantitativt, som bilaga till årsredovisning över 2020. Framtagandet av en ny översiktsplan har påbörjats och kommer att utgå från de globala målen.

Stockholm stad ändrar från och med den nya mandatperioden sin organisation för att möta Agenda 2030. Kommunstyrelsen har inrättat ett råd för Agenda 2030 som ska stödja, bevaka, utvärdera och ge råd i stadens arbete rörande Agenda 2030. Rådet består av 9 politiker och 8 ”sakkunniga”. Staden har byggt upp en ny nätverksbaserad tjänstemannaorganisation där det finns målsvariga runt om i organisationen. Arbetet samordnas från stadsledningskontoret med en styrgrupp bestående av olika förvaltningschefer. Stadens klimatchef är huvudansvarig. Inriktningen är att de 17 målen ska delas ut till nämnder och bolag i staden. De målsvariga ska i sin tur involvera andra berörda nämnder och bolag för att fånga målens komplexitet och bredda stadens hållbarhetsarbete. Man hoppas att det ska främja samverkan och få fler att fundera på hur man krok ar med företag, organisationer, och alla berörda. Arbetsformer, rapportering med mera är under utveckling. Alla partier är överens om en hög ambitionsnivå. I Stockholm stads budget 2019 står att ”Agenda 2030:s globala mål /.../ ska ligga till grund för en hållbar utveckling och Stockholm ska vara ledande i genomförandet av de 17 hållbarhetsmålen samt att ”Kommunstyrelsen ska verka för att uppnå Agenda 2030:s 17 hållbarhetsmål.”

Sollentuna kommun har gjort en översiktlig analys av hur Agenda 2030 påverkar kommunen. Analysen omfattar vilka mål och delmål som skulle beröra det miljömässiga och sociala hållbarhetsarbetet inom kommunen och vilka nämnder som skulle tänkas vara huvudansvariga. I analysen finns också en genomgång av vilka befintliga nyckeltal som kan användas och en första uppskattning av hur långt från att uppfylla målen som kommunen står. Analysen är beställd av miljöutskottet och genomförd av kommunledningskontoret. Många mål stämmer väl överens med det kommunen jobbar med sedan tidigare. Nästa steg, som inte är tidsatt, blir att förankra hos nämnderna.

Uppsala kommun har haft en plan för hållbar utveckling sedan 2008. Redan innan Agenda 2030 antogs gav kommunpolitikerna tjänstemannaorganisationen i uppdrag att revidera förvaltningsstrukturen för att underlätta framtida hållbarhetsarbete. I och med detta placerades personal som arbetar med hållbarhet (sociala frågor, miljöärenden, ekonomi och näringsverksamhet) närmare den politiska ledningen. Tjänstemän och politiker utforskade gemensamt hur hållbarhetsmålen anknyter till specifika lokala utmaningar.

Utifrån de 17 globala hållbarhetsmålen togs nio lokala inriktningsmål fram och en budget gjordes för vart och ett av dem. Tidigare hade kommunen 100 mål som styrde det dagliga arbetet. De mål som ansågs vara mest uppenbara och relevanta för Uppsala att arbeta med

var: mål 1 Ingen fattigdom, mål 2 Ingen hunger och mål 4 God utbildning för alla. Mål 1 och 2 kan uppnås genom att minska ojämlikhet (mål 10). Uppsala har en hållbarhetspolicy som beskriver hur kommunen ska arbeta för att utvecklas hållbart, med utgångspunkt från att kommunen står bakom FN:s 17 globala utvecklingsmål och Agenda 2030. Konkreta steg för att nå resultat på lokal nivå beskrivs i kommunens mål och budget och i andra planer och program. Kommunen driver ett projekt som heter "Klimatprotokollet" där man, för att inte dra hela lasset själva, samverkar med universitet, regionen, länsstyrelsen och företag. Man har även ett klimatprogram där man satt upp mål om att vara klimatneutrala 2030 och klimatpositiva 2050.

Uppsala toppar Dagens Samhälles ranking av vilka kommuner som ligger i framkant i arbetet med Agenda 2030. Framför allt rankas kommunen högt vad gäller klimat -och miljöarbete. Uppsala blev som första svenska stad världsmästare i klimatarbetet när man 2018 vann priset Årets klimatstad i San Fransisco.

Växjö kommuns arbete med Agenda 2030 inleddes 2016 i och med att man gick med i kommunikationsprojektet Glokala Sverige. Ett halvdagsseminarium arrangerades 2016 som förde samman politiker, tjänstepersoner, ideella organisationer och privata företag för att skapa en gemensam grund för arbetet med Agenda 2030. Utöver detta har en nulägesbeskrivning i tre delar gjorts där bland annat mer än hundra styrande dokument gått igenom för att se hur de relaterar till målen. Kommunstyrelsen i Växjö beslutade att påbörja arbetet med att ta fram ett hållbarhetsprogram med inspiration från Agenda 2030. Arbetsnamnet är "Hållbara Växjö 2030" och antogs politiskt våren 2019. Sedan 1980-talet har Växjö strukturerat arbetat med miljöfrågor och miljö kvalitet i linje med Sveriges nationella miljömål. Agenda 2030 bidrar till att mer fokus sätts på sociala frågor, något som debatterades och beslutas inom ramen för det nya hållbarhetsprogrammet. Hållbarhetsprogrammet ska dels vara styrande för Växjö kommunkoncern, alltså både nämnder och kommunalt ägda bolag, men berör också hela samhället. Programmet innehåller både en vision och mål till år 2030 för att öka samarbete och möjligheterna att lösa gemensamma utmaningar tillsammans inom Växjö kommunkoncern. Arbetet inleddes med en omorganisation. Specialister inom miljö, mänskliga rättigheter, välfärd och hälsa flyttades till ett Hållbarhetsutskott direkt under ledningen. Utskottet är ansvarigt för att färdigställa, implementera och följa upp Hållbara Växjö 2030.

Alla i Växjö kommunkoncern har ansvar för att skapa en hållbar framtid men en särskild Hållbarhetsgrupp är tillsatt som strategisk resurs för att driva på, stödja, utveckla och följa upp koncernens och det geografiska områdets hållbara utveckling. En hållbarhetschef har utnämnts och arbetsgrupper med personal från alla förvaltningar har tillsatts för att identifiera utmaningar. Kommunfullmäktige ska besluta om prioriteringar utifrån dessa arbetsgruppers resultat.

Åtvidabergs kommun har fattat beslut om ett hållbarhetsprogram för 2017–2020 som har tagits fram med delaktighet från kommunens verksamheter. Syftet är att ge en samlad beskrivning av hur Åtvidabergs kommun som organisation ska bidra till att uppnå globala, nationella och regionala mål som är kopplade till hållbar utveckling. Programmet består av fem hållbarhetsfaktorer som löpande ska följas upp inom ramen för kommunens årsredovisning. Efter 2020 är ambitionen att hållbarhetsprogrammet även ska involvera föreningslivet, näringslivet och invånare.